

ÖZBEKİSTAN FLORASI VE MEVSİMLERDEKİ DEĞİŞİMLERİ

Yuldasheva Nasiba Abdunazarovna

Chirchik Devlet Pedagoji Üniversitesi "Biyoloji" Bölümü Öğretmeni

YORUM Floristik, Dünya yüzeyindeki veya bir kısmındaki bitki türlerini inceleyen bir Botanik dalıdır. Flora verileri, bitki türlerinin veya diğer taksonomik grupların alanlarını tanımlamak için kullanılır. Flora, Sistematik, jeobotanik, paleobotanik ve Botaniğin diğer bölümleriyle yakından bağlantılıdır.

Anahtar Kelimeler: floristik, flora, türler, kafes sistemli haritalama, bitki taksonomisi, endem türleri, herbarium Temeli.

Abstract: Floristics is a branch of botany that studies the set of plant species on Earth or part of it. Flora information is used to determine the areas of plant species or other taxonomic groups. Flora is closely connected with systematics, geobotany, paleobotany and other departments of botany.

Keywords: floristry, flora, species, grid system mapping, plant taxonomy, endemic species, herbarium fund.

GİRİŞ

Flora (Latince floris-çiçek), Dünya topraklarının herhangi bir yerinde veya herhangi bir jeolojik dönemde var olan tüm bitkilerin bir kompleksidir. Flora, mevcut doğal durumu, geçmişi ile ilgili belirli bir coğrafi konumu ifade eder ve yeryüzündeki başka bir Flora ile aşağı yukarı ilişkisi vardır. Bu bakımdan Flora, belirli bir bölgedeki bitki topluluğundan (bitki örtüsü) farklıdır. " Flora " kavramı, belirli bir alandaki tüm bitki taksonlarını içerir. Yumrulu ve yüksek bitki türlerinden oluşan bir kompleks genellikle belirli sistematik birimlerle tanımlanır (örneğin, "spor taşıyan bitkilerin florası", "yosun florası"). Flora incelenen materyalin boyutu bir dereceye kadar isteğe bağlıdır ve seçilen yere bağlıdır (örneğin Özbekistan florası, Kafkasya florası, Zarafşan florası vb.). k.). Her florayı bilmek, türünü, kategorisini, ailesini ve diğer sistematik birimini, yani Flora envanterini belirlemeye yardımcı olabilir. [1,8,9].

ARAŞTIRMA TEKNİKLERİ

Özbekistan florası, çoğu faydalı bitki olan yaklaşık 4.300 yüksek bitki türü içerir. Örneğin, gıda bitkileri arasında 42 tür, yem (yem karma) bitkileri 107 tür, şifalı bitkiler 113 tür, alkaloid koruyucu bitkiler 76 tür, saponin koruyucu bitkiler 15 tür, uçucu yağ bitkileri 53 tür, yağ toplama bitkileri 56 tür, tanen koruyucu bitkiler 59 tür, boya koruyucu bitkiler 58 tür, kamyş koruyucu bitkiler 9 tür, Katran koruyucu bitkiler 9 tür, balmumu koruyucu bitkiler 5 tür, kauçuk

koruyucu bitkiler 4 tür, selüloz kağıt hamuru 14 tür, odunsu bitkiler 16 tür, süs (süs) amaçlı kullanılan bitkiler 30 tür, bal yaprak bitleri 115 tür içerir.[3,7,10].

Bu bilim, floramızda bulunan şifalı bitkilerin morfolojik yapısını, yaşam biçimi, Dünya küresindeki dağılım yasaları, Sistematiği, biyokolojisi, coğrafyası, jeobotaniği ve işlevleri, "Cumhuriyet Kırmızı Kitabı" nda yer alan şifalı bitki türlerinin korunması ve rasyonel kullanımını gibi konuları ayrıntılı olarak inceler. Özbekistan". Bilim, doğanın ve toplumun çevresel temelini, bileşenlerini, süreçlerin özünü, sosyo-ekonomik sistemleri ve işleyiş yasalarını, çevre sorunlarının ortaya çıkış nedenlerini kapsar.[3,5,8].

Floristik çalışmalar, mevcut çağın küresel sorununun uygulanmasının önemli bileşenlerinden biridir – biyolojik çeşitliliğin incelenmesi ve korunması. Bu sorunun çözümü, çevre üzerindeki artan antropojenik etkiyle bağlantılı olarak bitkilerin mevcut durumu hakkında bilimsel temelli bilgi edinme ihtiyacı ile doğrulanmaktadır. Orta Asya dağlarındaki büyük ölçekli Floristik çalışmalar, bilim için ilginç olan yeni keşifler yapmayı mümkün kılmaktadır. [4,7].

Özbekistan topraklarında sabit hava sıcaklığında bir artış olduğunu gösteriyor. Ortalama ısınma oranı, her on yılda bir 0,29 ° C derece ile 1950'lerden bu yana Cumhuriyetteki küresel ısınma oranının iki katı olmuştur. İklim değişikliğinde açık bir bölgesel değişimin göstergesi olarak, kıtasallıkta bir artış, yani sıcak ve soğuk günler arasındaki farklarda bir artış elde etmek mümkündür. Örneğin, Aral Denizi'nde, Q 40 ° C'yi aşan günler 2 kat, Özbekistan'ın diğer bölgelerinde ise ortalama bir buçuk kat artmıştır. Cumhuriyetin tüm bölgelerinde, 2007'nin anormal soğuk kışına rağmen, düşük dereceli günlerde bir düşüş kaydedildi. [11].

Yıl boyunca atmosfere salınan bileşikler

Bileşikler	Serbest bırakmak, mln.t		Antropojenik atıkların katkısı, %
	Doğal	Antropojenik	
Katı parçacıklar	3700	1000	27
SO	5000	307	5,8
C _n H _m	2500	88	3,3
NO _x	770	56	6,8
SO _x	652	100	13,3
CO _x	475000	18300	3,7

İklim değişikliği de Özbekistan'da yılın mevsimlerinde bir değişikliğe yol açmakta ve bu değişiklikler ülkemizin florasında da bir değişikliğe yol açmaktadır.

Özbekistan'ın bitki dünyası çeşitlidir ve ulusal ekonomide önemlidir. Son yıllarda, Özbekistan Bilimler Akademisi Botanik Enstitüsü'ndeki (Botanik bilim ve üretim merkezi) araştırma sonuçlarına göre, ülkede 166 aileye ait yaklaşık 4.500 yüksek bitki türü olduğu ortaya çıktı. Bunların çoğu kakadu (yaklaşık 260 tür) lahana, nane, Tuzlu bataklık, lale, karanfil, kuzukulağı, beктаşi üzümü, ravent gibi büyük ailelerin temsilcilerinden oluşur.

Özbekistan florası, ailelerinin görünümü, dağılımı, türleri ve genel benzerliği açısından Orta Asya'daki diğer ülkelerin, özellikle İran, Afganistan'ın bitki dünyasına çok yakındır. Özbekistan florasının uzun bir geçmişi vardır. Paleobotanik çalışmalar Cumhuriyeti'ndeki tüm evrimsel dönemlere ait karasal yüksek bitkilerin (ksilofitlerden) bitki kalıntılarının olduğunu göstermiştir. Bir zamanlar bu topraklarda yetişen hurma ağaçları, Akça ağaçlar ve kavaklar gibi ağaç ve çalı kalıntıları bulunmuştur. Özbekistan'da bitkilerin yetişmediği yer yoktur. Düz kumlu çöllerden karlı yüksek dağlara kadar çeşitli kabartma ve toprak koşullarında bulunabilirler. Özbekistan, bitkilerin dağılımını aydınlatmak için önerilen 4 dik (dikey) bölgenin (bozkır, adır, dağ, çayır) temeli olarak alınmıştır. Her bölgenin kendine özgü rahatlama, iklim, toprak ve bitki örtüsü dünyası vardır. [1,10].

Orta Asya'daki floranın kafesli sistematik haritalanması bir sonraki nitel aşamaya yol açmıştır. Flora içeriğinin net sistematik haritalanmasının modern aşaması, ülke florasının kadastrasını koruyarak, ulusal floranın yeni hacimlerini yaratarak, Orta Asya'da flora türlerinin net sistematik haritalama sistemini pratikte uygulayan ilk kişi olarak tarihe damgasını vuruyor. Kafesin sistematik haritalandırılması temelinde yapılan yeni araştırmalar, otan'ın bir şekilde çeşitli yönlere yönelik araştırmalar yapmasına izin veriyor. Özellikle flora türlerinin haritalanması, Kadastrо gerekliliklerinde nadir türlerin tanımlanmasını, IUCN kriterlerine göre değerlendirilmesini, özel öneme sahip botanik alan (Önemli Bitki Alanları) tanımlanmasını, nadir ve nesli tükenmekte olan türlerin biyo-iklimsel modellemesini ve potansiyel alanların tanımlanmasını mümkün kılmaktadır. 2016'dan bu yana, Özbekistan florası'nın yeni baskılarının laboratuvar bazında hazırlanmasına ve basılmasına yönlendirildi. [2,9].

Özbekistan topraklarına özgü bitkilere endem denir, bu toprakta ortaya çıkarlar ve bu bölgenin karakteristiğidir. Günümüzde bilim adamlarımız tarafından Taşkent şehrine 50'den fazla bitki türü önerilmiştir. Bu bitkiler ısıya ve susuzluğa dayanıklı olarak kabul edilir. Özbekistan'da bir sadakakayrağaç ağacı (Horezm ve Karakalpakistan'da buna gujum denir) çok ekilir.[2,8,9].

Sadece Özbekistan iklimine uyum sağlayan süs ağaçlarından olanlar yaşar. Fergana Vadisi'nde, dub, akçaağaç, kavak gibi birçok dikim vardır. Qhangaron'a giderken Taşkent çetalpaşı, kestane, deve gibi önerilen bitkiler ekilir. Ağaç dikerken toprağın tuzluluğu, suyun yeterliliği, kumun varlığı veya kayalık bir alan dikkate alınır. Örneğin kayalık zeminde bitkinin büyümesi daha zor hale gelir. Bataklık Selvi, metasekwoyya gibi yol kenarlarına su kuyusu arazilerine dikmenizi öneririz. Metasekwoyya, Özbekistan iklimine uyarlanmış tek iğne yapraklı süs ağacıdır. [1,5,10].

2023 Dünya Vahşi Yaşam Günü'nün teması" vahşi yaşamı koruma konusunda işbirliği" idi. Nesli tükenmekte olan yaban hayatına dikkat çekmenin yanı sıra onları korumak ve farkındalık yaratmak için bir çözüm getirmeyi amaçlamaktadır.

SONUÇ

Araştırma, klasik ve modern çiçekçilik yöntemleri, bitki taksonomisi ve otan coğrafyasının bir kombinasyonunda yürütülmektedir. Projenin en temel farklılıkları arasında modern saha araştırmaları, büyük herbaryum fonlarında tutulan herbaryum örneklerinin kapsamlı katılımı, mevcut verilerin eleştirel analizi; uluslararası gereklilikler temelinde veri sistematizasyonu ve standardizasyonunun uygulanması; birleşik bir bilgi sisteminin oluşturulması ve internet ağı aracılığıyla maksimum açıklanması yer almaktadır. 2016'dan itibaren ulusal flora'nın ilk beş cildi yayınlandı. Esas olarak Özbekistan florasındaki büyük bitki ailelerini kapsıyor.

KULLANILAN LİTERATÜRLER:

1. Özbekistan Ulusal Ansiklopedisi 2000-2005yıl
2. Özbekistan Cumhuriyeti Bilimler Akademisi Botanik Enstitüsü, Özbekistan flora Laboratuvarı m'lumotlar, 2022-2023.
3. "Çiçek ve süs bitkilerinin florası ve sistematigi" konusunda uygulamalı eğitimin metodolojik el kitabı, Namangan 2022y.
4. O'.Pratov, L .Şemsuvalieva, E.Süleymanov, A.Akhunov, K.İbadov, V.Mahmudov " morfoloji, Anatomi, Sistematik, jeobotanik "" "Eğitim yayıncılığı". Taşkent – 2010.
5. Yuldasheva, N. A. (2022, November). SHIRINMIYA O'SIMLIGI POPULYATSIYASINING MORFO-EKOLOGIK XUSUSIYATLARI VA XALQ XO'JALIGIDAGI AHAMIYATI. In INTERNATIONAL CONFERENCES (Vol. 1; No. 10, pp. 230-234).
6. Юлдашева, Н. А. (2022). БОТАНИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ПОПУЛЯЦИЙ СОЛОДКИ ГОЛОЙ СОБРАННЫХ С РАЗЛИЧНЫХ

МЕСТООБИТАНИЯ. *Academic research in educational sciences*, 3(11), 223-230.

7. Abdunazarovna, Y. N., Qizi, M. N. A., & Qizi, S. S. I. (2023). TOPINAM BUR (HELIANTHUS TUBEROSUS) O'SIMLIGINING KIMYOVIY TARKIBI VA DORIVORLIK XUSUSIYATLARI. *Ustozlar uchun*, 19(1), 218-220.

8. Юлдашева, Н. А. (2022). ФАРМАКОЛОГИЧЕСКИЕ СВОЙСТВА И ПРИМЕНЕНИЕ СОЛОДКИ ГОЛОЙ В НАРОДНОЙ МЕДИЦИНЕ. *Журнал Биологии и Экологии*, 4(3).

9. Yuldasheva, N. A. (2023). KUZGI BUG'DOY NAVLARI O'RTASIDAGI KORELLYATIV BOG'LANISHLAR. *O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(20), 445-448.

10. Yuldasheva, N. A. (2022). VARIABLE INFLUENCE OF CULTIVATION RATE ON WINTER WHEAT VARIETIES. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(12), 881-884.

11. Hotamova Sarvinoz Sunnatovna "Iqlim o'zgarishi", Buxoro-2017.